

Berrin ERCAN

BAŞLIK: Türkiye’de İlköğretim II. Kademeye Sosyal Bilgiler Öğretmeni Yetiştirme Sistemleri (1923-2008)

ÖZET

Üretimde kol gücü yerine makine gücünün kullanılmasına olanak sağlayan Sanayi Devrimi’nin gerçekleşmesiyle insan yaşamı ekonomiden toplumsal alana kadar önemli değişikliklere uğramıştır. Sanayi Devrimi’nin yarattığı yeni dünya düzeni, içerisinde yeni normları, yeni alışkanlıkları, yeni kuralları ve yeni değerleri de beraberinde getirmiştir. Böyle bir ortamda karşılaştığı problemleri çözebilecek nitelikte donatılmış vatandaşlar yetiştirmek kaygısı Sosyal Bilgilerin öne çıkmasına zemin hazırlamıştır. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri’nde Sosyal Bilgilerin öne çıkmasında ilerlemecilik akımı etkili olmuştur. Daha sonraki yıllarda ise Sosyal Bilgiler dersinin konu alanının oluşturulmasında başlangıçta Tarih ve Coğrafyanın ağırlık kazanmasına karşın, ilerleyen yıllarda diğer sosyal bilim dallarından da yararlanılmasına önem verilmiştir.

Türkiye’de “Sosyal Bilgiler” ifadesi ilk kez 1968 İlkokul Programında kullanılmıştır. Bu durumda Türkiye’ye gelen yabancı uzmanların etkili olduğu görülmektedir. Talim ve Terbiye Kurulu’nun 1973 yılında aldığı karar doğrultusunda, ortaokullarda Sosyal Bilgiler dersi programının uygulanması mümkün olmuştur. 1985 yılında ise Sosyal Bilgiler dersi yerine Milli Tarih, Milli Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgisi derslerinin okutulmasına karar verilmiştir. Ancak, Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu Eğitime geçilmesiyle bu uygulamaya son verilmiştir. 1997-1998 öğretim yılından itibaren 6. ve 7. sınıflarda Sosyal Bilgiler dersi yeniden okutulmaya başlamıştır.

Türkiye’de, öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının üniversitelere devredildiği 1982 yılına kadar, Sosyal Bilgiler ve ortaokullarda bu dersin yerine okutulan Tarih, Coğrafya ve Yurt Bilgisi derslerini verebilecek branş öğretmenlerinin yetişmesinde Eğitim Enstitüleri önemli bir kaynak işlevi görmüştür. Öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının üniversitelere devredilmesiyle birlikte, daha sonraki yıllarda Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü içerisinde yer alan Coğrafya Öğretmenliği ve Tarih Öğretmenliği Bölümleri bu alanda öğretmen yetiştirmeye devam etmişlerdir. 1997-1998 öğretim yılında Sekiz Yıllık Kesintisiz Zorunlu Eğitime geçilmesiyle birlikte

yapılandırılan Eğitim Fakültelerinde İlköğretim Bölümü bünyesinde Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü açılarak Türkiye'nin bu alanda ihtiyaç duyduğu branş öğretmenlerinin yetiştirilmesi amaçlanmıştır.

Çalışma dört ana bölümden oluşmaktadır. I. Bölümde, araştırmanın problemi, amacı, yöntemi, sınırlılıkları ve tanımlar hakkında bilgi verilmiştir. II. Bölümde, öğretmenlik bir meslek olarak ele alınmış ve günümüzde yaşanan gelişmelere paralel olarak, öğretmen anlayışında meydana gelen değişimler değerlendirilmiştir.

III. Bölümde ise, araştırma konusu hakkında ön bilgi vermek amacıyla tarihsel süreç içerisinde öğretmen yetiştirme konusunda Türkiye'de yaşanan gelişmeler ana hatlarıyla ele alınmıştır. Aynı zamanda Türkiye'de uygulanan Sosyal Bilgiler Programları ile Türkiye'de İlköğretimin Tarihsel Gelişimi değerlendirilmiştir. Son olarak IV. Bölümde, Türkiye'de Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin yetiştirilmesine yönelik olarak yaşanan gelişmeler incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Sosyal Bilgiler Öğretmeni, Eğitim Enstitüleri, Eğitim Fakülteleri, İlköğretim II. Kademe, Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin İstihdamı.